

i Øjeblikket; al privat Spekulation i Jorden vilde da være faldet bort, og det er sikkert Lovens gode Side. Men til Trods for, at det er en Lov, som i Fremtiden, naar man kommer under andre Forhold, kan anvendes i langt større Udstrækning og faa langt større Betydning for Underklassen paa Landet, tror jeg, som sagt, ikke, man i Øjeblikket kan naa ret langt med den.

Der er et andet Forhold, jeg vil pege paa, nemlig at der utvivlsomt er mindst 50.000 Brug, hvis Jordtilliggende er for lille. Jeg vil henstille til den højtærede Landbrugsminister, om man ikke paa dette Omraade kunde faa tilvejebragt paalidelige statistiske Oplysninger om, hvor mange egentlige Jordbrug paa Landet der har et Jordtilliggende paa f. Eks. 2—10 Tdr. Land. Først gennem en saadan Statistik vil man kunne faa at se, hvor megen Jord der vil være Brug for. Statsmagten kan uden større økonomiske Vanskeligheder tillægge disse Brug noget mere Jord, saaledes at der kan skabes en hel Mængde virkelig selvstændige Hjem. Jeg ser godt, at for at kunne gennemføre en saadan Ordning maa man selvfølgelig ogsaa have en Ekspropriationsbestemmelse, som er mere vidtgaaende end den, hvorom der tidligere har foreligget Forslag her i Tinget. Det maa være en Ekspropriationsbestemmelse, hvorved man ogsaa faar Ret til at angribe de større Bøndergaarde. For mig er der heller ikke noget afskrækkende deri. Jeg ser nemlig ikke, at der er noget berettiget i at opretholde denne Driftsform. En saa ældgammel Driftsform kan man ikke i Længden opretholde; af Hensyn til en enkelt Klasse, et begrænset Antal Mennesker her i vort Land, kan man ikke gøre den største Del af Danmarks Befolkning til et besiddelsesløst Proletariat. Derfor ser jeg ikke nogen Vanskelighed ved at gennemføre en Ordning som den, jeg her har nævnt. Selvfølgelig maa der være Villie til at gennemføre den Ekspropriation, som man nu vil gaa udenom. Man siger, der er Jord nok i den frie Handel, men det passer ikke. Der vil ikke være tilstrækkelig Jord til, at man kan lægge mere Jord til de Ejendomme, jeg her har nævnt, og der vil heller ikke være Jord nok i fri Handel til, at man kan oprette flere Brug.

Jeg vil dernæst sige et Par Ord om 8 Timers Arbejdsdagen og Husmændene. Det er fra en vis Side fremhævet, at Husmændene nøjes ikke med at arbejde i 8

Timer, og man vil derved opstille dem som Kontrast til Industiarbejderne, for hvem der er gennemført en 8 Timers Arbejdsdag, men den Sammenligning holder ikke Stik. Selv om en Husmand har mere end 8 Timers Arbejde, er det ikke Arbejde i den Forstand som en Lønarbejders. En Husmand har sin Bedrift at passe, og Arbejdet dermed strækker sig muligvis, ja, ganske sikkert, over mere end 8 Timer, men Arbejdet er inddelt i Perioder i nogen Grad i Lighed med, hvad der gælder for Funktionærerne ved Statsbanerne, og om dem har man ikke sagt, at de er blevet overlæst. Jeg tror ogsaa, at Husmændene selv vil være de første til at indrømme, at de ikke er overlæstede. De staar op om Morgenen og passer deres Bedrift, deres Køer, Heste og Svin faar den almindelige Røgt og Pleje akkurat som ved de store Brug; saa tager de et Hvil, og i den Tid har en Husmand det sikkert godt og hyggeligt. Han overvejer Situationen og bedømmer sin Bedrift, han nyder virkelig Arbejdets Glæde. Han har en anden Fordel i Sammenligning med Lønarbejderen. Denne maa forlade sit Hjem, men Husmanden gaar hos sin Kone og sine Børn, kan være med til at opdrage disse og lever maaske det sundeste Familieliv, som nogen Klasse i Landet lever. Altsaa, Sammenligningen holder ikke Stik. Husmændene vil sikkert være de sidste til at misunde Arbejderne 8 Timers Arbejdsdagen, hans Børn er nemlig næsten alle henviste til at gaa den Vej; man vil altsaa neppe kunne slaa nogen stor Mønt af det Forhold.

Et andet Spørgsmaal, som har interesseret mig, vilde jeg ligeledes berøre i denne Forbindelse. Det ærede Medlem Hr. Fraenkel drog Konklusionen af sin Tale derhen, at man maatte nøje overveje Spørgsmaalet om Udvandring som Middel til at forbedre Landets økonomiske Situation. Det forstaar jeg ikke rigtig. Hvis en Landmand opdrættede sine Dyr til deres fulde Udvikling, eller hvis en Producent bearbejdede sit Produkt, indtil det kan give det fulde Udbytte, og derefter sendte det gratis ud af Landet, vilde sandsynligvis en saadan Mand ret hurtigt komme under Administration. Derfor kan jeg heller ikke tænke mig, at det skulde være økonomisk at opdrage et Menneskemateriale aandeligt og fysisk, og derefter, naar de unge har naaet den Alder, hvor de skulde producere, sende dem ud af Landet. Naar der er tilstræk-